

Nr 46.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1917 kl. 2 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion angående rätten att till avsalu förskära vin med brännvin.

Närvarande: herrar Nilsson i Bonarp, Ollas A. Ericsson*), Antonsson, frih. Fleming, Bäckström, Jacob Larsson, frih. Palmstierna, Jeansson i Kalmar, Månsson*), Jonsson i Hökhult*), Elof Ljunggren*), Knaust, Forssman, Neess, Holmström, Johansson i Uppmälby*), Jönsson i Boa*), Uddenberg*), Sundström*) och Bärq i Katrineholm*).

*) Icke deltagit i justeringen av betänkandet.

I en inom andra kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 231, har herr *Eriksson* i Grängesberg hemställt, »att riksdagen, därest nykterhetsgruppens motion om antagande av ny rusdrycksförsäljningsförordning icke vinner riksdagens bifall, måtte besluta sådan ändring av Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående försäljning av vin och öl den 9 juni 1905, att till avsalu förskäring av vin med brännvin icke må äga rum annat än efter särskilt av kontrollstyrelsen lämnat bifall».

Beträffande motiveringen för nämnda förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Bevillningsutskottet har i vederbörlig ordning begärt kontrollstyrelsens yttrande i anledning av förevarande motion.

I sitt med anledning härav avgivna yttrande har kontrollstyrelsen till en början i likhet med motionären framhållit, att de restriktiva åtgärder, som under de senaste åren vidtagits gent emot brännvinsförsäljningen och särskilt gent emot utminuteringsen av brännvin, haft till följd ett ansevärt ökande av vinförsäljningen samt att förbrukningen av alkoholhaltiga drycker i stor omfattning inriktat sig på billiga, ej sällan

mycket alkoholstarka viner, vilka fått tjäna som surrogat för brännvin. Genom de åtgärder, som vidtagits för stävjande av detta missförhållande — såsom återkallande av försäljningstillstånd för sådana handlande, som gjort sig kända för att utan urskillning försälja dylika viner, samt fastställande av minimipriser för viner — syntes ringa påföljd hava vunnits. Enligt kontrollstyrelsens mening kunde denna ur nykterhets-synpunkt skadliga vinförsäljning förhindras, därest all vinförsäljning lades under brännvinsförsäljningsbolag. Intill dess detta komme att genomföras syntes emellertid vissa resultat i åsyftad riktning kunna vinnas genom att ställa försäkring av vin med brännvin under kontroll.

Styrelsen uttalar vidare, att de billiga viner, som hittills försålts i Sverige, i mycket stor utsträckning endast till en mindre del torde hava innehållit verkliga viner, d. v. s. jästa produkter av friska druvor. I allmänhet hade de huvudsakliga beståndsdelarna i dessa viner utgjorts av brännvin, safter, socker, vatten och även essenser. Sådan försämring eller rent av förfalskning av viner hade kommit i bruk på grund av den rådande skarpa konkurrensen mellan vinförsäljarna samt kunnat ostört utveckla sig därigenom att varje kontroll på detta område saknats.

Styrelsen anför härefter, att av gällande brännvinsförsäljnings-förordning torde framgå, att en alkoholhaltig vätska, som är att anse som förskuret vin, icke skall behandlas såsom brännvin, men att vad som borde förstås med försäkring av vin icke funnes angivet i lagstiftningen. Däremot hade, enligt det statsrådsprotokoll som bifogats propositionen nr 79 den 6 mars 1905 med förslag till förordning angående försäljning av brännvin, dåvarande chefen för finansdepartementet gjort vissa uttalanden beträffande försäkring av vin. Efter att hava meddelat ett utdrag härur anförde kontrollstyrelsen, att av departementschefens uttalanden framginge den uppfattningen, att såsom försäkring av vin vore att anse tillsättning av »en obetydlig myckenhet alkoholhaltig vätska» till vinet »för hållbarhetens eller smakens skull», men att tillsättning av brännvin till andra drycker än vin — och här hade tydligen med vin avsetts s. k. naturvin, d. v. s. en på druva, bär eller frukt jäst dryck — ej kunde anses som försäkring. Den uppfattning, som sålunda vid framläggandet av förslaget till gällande brännvinsförsäljningsförordning kommit till uttryck, hade emellertid, enligt kontrollstyrelsens mening, icke haft något inflytande på utöandet av vinberedningen inom landet. Fastmera syntes i icke ringa omfattning hava förekommit, att sådana med brännvin tillsatta drycker, vilkas försäljning enligt chefens för finansdepartementet ovan omnämnda uttalanden bort vara underkastad enahanda kontroll som handeln med brännvin, försålts

såsom vin. Anledningarna till dessa otillfredsställande förhållanden hade enligt styrelsens mening varit dels bristen på närmare bestämmelser om vad som bör förstås med vin samt om huruledes ett vin får tillverkas och beredas, eller med andra ord bristen på en lag om viner, dels ock att det icke funnits någon myndighet som haft befogenhet att övervaka förhållandena på dessa områden.

Kontrollstyrelsen erinrar härefter, att åtminstone i viss utsträckning en tillfällig övervakning av vinberedningen inom riket blivit införd genom den i kungörelsen den 3 november 1916 angående vissa inskränkningar i detaljhandeln med brännvin samt försäljningen av vin och öl intagna bestämmelsen, därom att till avsalu försäkring av vin med brännvin icke må äga rum annat än efter särskilt av kontrollstyrelsen lämnat tillstånd.

Efter det kontrollstyrelsen redogjort för de grundsatser, styrelsen följt vid behandlingen av ansökningen om tillstånd att försäkra vin med brännvin, framhåller styrelsen, att de erfarenheter, som vunnits under den tid, styrelsen haft att taga befattning med vinförsäkringsärenden enligt styrelsens mening ådagalade önskvärldheten av, att försäkring av vin med brännvin icke finge äga rum utan särskilt tillstånd. Kontrollstyrelsen ville sålunda tillstyrka införandet i lagstiftningen av en bestämmelse av sådant innehåll, som i förevarande motion föreslagits.

På sätt framgår av motionärens i början av detta betänkande återgivna hemställan, avser denna, att den ifrågasatta bestämmelsen skulle införas i lagstiftningen endast under förutsättning att »nykterhetsgruppens motion om antagande av ny rusdrycksförsäljningsförordning icke vunne riksdagens bifall». Då riksdagens bägge kamrar numera antagit utskottets med memorial nr 32 framlagda förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker, vilket förslag beträffande försäljningsbestämmelserna i huvudsak överensstämmer med nykterhetsgruppens motioner, synes den förutsättning hava bortfallit, under vilken motionären tänkt sig, att den av honom föreslagna bestämmelsen skulle vara behöfvig. I fråga härom anför emellertid kontrollstyrelsen, att, oavsett om innevarande riksdag beslöte en ny lagstiftning angående försäljning av rusdrycker, det vore av behovet påkallat, att en bestämmelse om särskilt tillstånd att försäkra vin infördes i lagstiftningen. Då den omnämnda bestämmelsen i kungörelsen den 3 november 1916 vore av tillfällig natur och då en eventuell ny rusdryckslagstiftning icke kunde beräknas komma att träda i kraft förrän något år efter beslutets fattande det av riksdagen antagna författningsförslaget är avsett att träda i kraft

den 1 januari 1919 — syntes det styrelsen lämpligt, att intill tiden för den nya lagstiftningens ikraftträdande vin icke finge förskäras utan särskilt tillstånd.

Slutligen framhåller kontrollstyrelsen änyo betydelsen av att tillverkningen av viner inom landet blir reglerad genom en särskild författning.

Den av motionären förordade bestämmelsen anser kontrollstyrelsen lämpligen böra infogas under 3 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av vin och öl, och föreslår styrelsen i sådant hänseende ändrad lydelse av sistnämnda paragraf.

Utskottet.

Genom den av riksdagen antagna förordningen angående försäljning av rusdrycker har stadgats, att detaljhandel med vin, liksom dylik handel med andra rusdrycker, må idkas endast av särskilda för ändamålet bildade bolag. Den kontroll över vinhandeln, som därigenom kommer till stånd, medför givetvis, att den i motionen föreslagna bestämmelsen icke blir erforderlig. Men med hänsyn därtill att nämnda förordning är avsedd att träda i kraft först den 1 januari 1919, har utskottet i anslutning till vad kontrollstyrelsen anfört funnit behovet påkalla, att intill dess förordningen träder i kraft i lagstiftningen införas bestämmelse därom att försäkring av vin med brännvin till avsalu icke må äga rum utan inhämtat tillstånd av kontrollstyrelsen. Mot kontrollstyrelsens förslag i fråga om bestämmelsens avfattning och infogande i gällande förordning angående försäljning av vin och öl har utskottet icke haft något att erinra.

Den kontroll över vinhandeln, som såväl den av utskottet förordade bestämmelsen som ock den nya förordningen angående rusdrycksförsäljningen torde möjliggöra, skall säkerligen vara ägnad att avhjälpa till stor del de missförhållanden, om vilka kontrollstyrelsen talat. I likhet med styrelsen hyser emellertid utskottet den uppfattningen att i nämnda syfte även kräves att tillverkningen och beredningen av viner inom landet blir reglerad genom särskild författning av i huvudsak det innehåll, som kontrollstyrelsen antytt.

Utskottet har därför ansett sig böra föreslå riksdagen, att hos Kungl. Maj:t göra framställning om utredning och förslag i nu angivna syfte.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av herr Erikssons i Grängesberg förevarande motion, II: 231, måtte

dels besluta, att 3 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av vin och öl skall erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

1. Till avsalu må försäkring av vin med brännvin icke äga rum annat än efter särskilt av kontrollstyrelsen lämnat tillstånd.

2. Vin eller öl, som är försatt med något för hälsan skadligt ämne eller med sackarin, får ej hållas till salu;

dels ock i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville, efter verkställd utredning i ämnet, låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till sådan lagstiftning i fråga om tillverkning och beredning av viner, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 15 maj 1917.

På bevillningsutskottets vägnar:

P. NILSSON.

Reservation

av herrar *Nilsson* i Bonarp och friherre *Fleming*, vilka ansett att utskottet bort inskränka sin hemställan till den föreslagna skrivelsen om utredning och förslag till lagstiftning i fråga om tillverkning och beredning av viner och sålunda hemställa,

att riksdagen, i anledning av herr Erikssons i Grängesberg förevarande motion, II: 231, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville, efter verkställd utredning i ämnet, låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till sådan lagstiftning i fråga om tillverkning och beredning av viner, vartill utredningen kan giva anledning.